

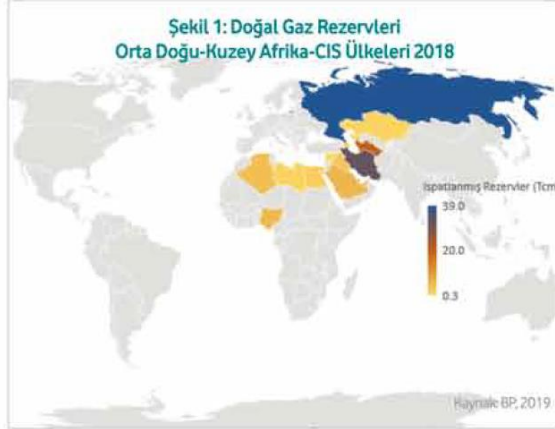
Avrupa'nın gaz tedarik boşluğu yakın bölge gazları için bir umut mu?

Jeolojik Araştırmalar Derneği, II. Başkan

@ZeynepYildizel

Ortadoğu'da son günlerde yaşananların ne ilk ne de son olmayacağını hepimiz çok iyi biliyoruz. Daha önceki yazılarımda da belirttiğim gibi, Rusya'nın Suriye'de olmasının en önemli nedeni Suriye'nin halî hazırda petrol ve doğal gaz rezervleri değildir. Nitekim Suriye'nin mevcut 2.5 milyar varil petrol ve 0.3 trilyon metreküp (9.4 Tcf) doğal gaz rezervi, Rusya'nın 106.2 milyar varil petrol ve 38.9 Trilyon metreküp (1375.0 Tcf) doğal gaz rezervlerinin yanında esamesi bile okunmaz durumdadır. Peki o vakit neden Rusya burayı bu denli önemsiyor sorusu çok uzun zamandır kafamda evirip çevirdiğim bir soru halini aldı. Yine daha önceki yazılarımda kaleme aldığım Rusya'nın değişik şirketleri vasıtasıyla Doğu Akdeniz ve Kuzey Irak'ta petrol ve doğal gaz rezervleri peşinde koşmasının, neden Suriye'de olduğu konusu ile direkt bağlantısı mevcuttur. Başka bir deyişle; bir çok nedenin yanında, bu bölgedeki rezervleri kontrol edip, kendi en önemli

pazarı olan Avrupa'ya ulaşmasını engellemek, ya da ulaşacak olursa bu rezervler üstünde de hak ve söz sahibi olmaktadır.

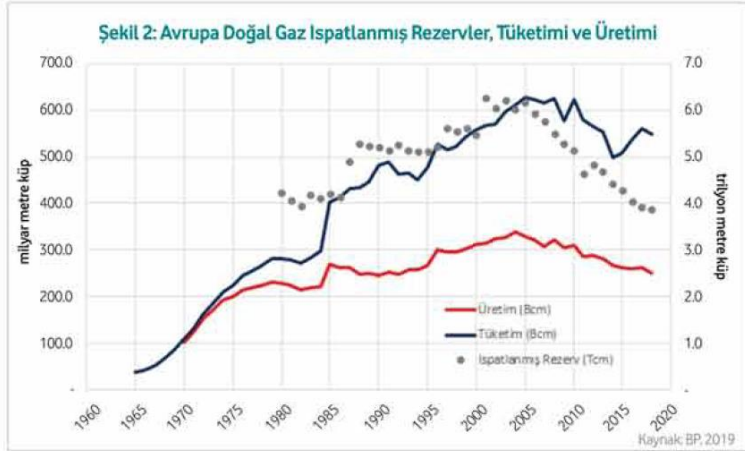
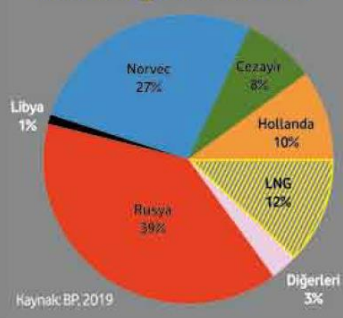
2014 yılından beri dünya petrol fiyatlarının düşük konumda seyretmesi ve bu nedenle arama yatırımlarının durması bir yana, eskiden beri orta

doğuda doğal gaz amaçlı arama stratejileri zaten geliştirilmemiştir. Konuyu vakıf olanların diyebilir ki "petrol aramak ile doğal gaz aramak arasında teknik hiçbir fark yoktur". Evet; petrol ve doğal gaz aramak açısından teknik bir fark yoktur ancak kimi kaynak kayalar vardır sadece gaz üretmeye (tip III kerogen) uygundur. Ve bu kaynak kayalara yönelik arama yapmak ise doğal gaz arama stratejisidir. Özetle Arap Plakasında mevcut ve Kuzey Afrika'da da devamlı olan Silüriyen kaynak kayası iyi gaz üretme (gas prone) potansiyeline sahip kaynak kayadır. Orta Doğuda derinde olan bu kaynak kaya ve onun beslediği rezervuarlara erişmek yerine, teknik ve pratik olarak daha kolay olan göreceli, daha sık petrol rezervuarlarına yönelik arama çalışmaları yapılmaktadır. Buna rağmen günümüzde orta doğunun ispatlanmış doğal gaz rezervleri (75.5 Tcm) Bağımsız Devletler Topluluğunun (CIS ülkeleri) toplam rezervlerinden (62.8 Tcm) bile fazladır (Şekil 1).

Her ne kadar Avrupa Birliği'nin doğal gaz tüketimi bir önceki yıla ve 2005 - 2010 yılları arasında göre düşüş göstermiş ve tahminlere göre tüketim talep artışı beklenmiyor olmasına rağmen; kendi üretiminde ki düşüş ve kontratlarının süresinin doluyor olacak olması arz güvenliği konularının gündemlerinde olmasına neden olmaktadır (Şekil 2).

2018 yılında üretim ve tüketim arasında ki 298 milyar metreküp açık ithal edilen 200 milyar metreküp ile doldurulurken iken, 2022 yılında ithalat rakamının 290 milyar metreküp olacağı tahmin edilmektedir. Yine 2018 yılında Rusya %39 ile, Avrupa ülkelerinin tükettiği gazın ana tedarikçisi mevkindedir (Şekil 3). Avrupa ülkeleri tükettiği gazın yaklaşık %40'lık bölümünü kendi sınırları içerisinde üretebilmektedir. LNG formu ile ithal ettiği miktar ise toplam tüketiminin yaklaşık %12'sine denk gelmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: Avrupa'nın Kaynak İtibari ile Doğal Gaz İthalatı 2018

Doğal gaz tüketim haritasına bakacak olursak Avrupa'da en fazla doğal gaz tüketen ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere, İtalya, ve Fransa'dır. Türkiye ise Fransa'dan fazla doğal gaz tüketerek sıralamada dördüncü gelmektedir. Bunun yanında İran ve Rusya bölgesindeki en büyük doğal gaz rezervlerine sahip olmalarının yanında en fazla doğal gaz tüketen ülke olma konumunu da açık ara ile korumaktadırlar (Şekil 4).

Şekil 4: Doğal Gaz Tüketimi Avrupa-Ortadoğu-CIS 2018

» Devami Sayfa 23'te

Barış Pınarı Harekatında görev alan Mehmetçik için tek yürek olan Limak Enerji, Engelsiz Müzik Korosu konserinin tüm gelirini Mehmetçik Vakfına bağışladı.

Limak Enerji Grubu bünyesinde oluşturulan "Limak Enerji Engelsiz Müzik Korosu" Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nun işbirliği ile sahne aldı.

Limak Enerji Grubu tarafından Sef Ümit Akduş öncülüğünde 20 kişiden oluşan "Engelsiz Müzik Korosu", Çanakkale Türküsü ile konserine başladı. Mehmetçik için türkülerin söylendiği konsere Limak Enerji Grubu çalışanları ve ailelerinin yanı sıra, engelli vatandaşlar ve müzik severler katıldı. Barış Pınarı Harekatına tam destek mesajı veren Engelsiz Müzik Korosu, operasyonda görev alan kahraman Mehmetçikler adına konser gelirini Mehmetçik Vakfına bağışladı.

Engelsiz Koro'dan Mehmetçiğe tam destek

KORONUN, 20 ÜYESİNDEN 7'SİNİ ENGELLİ VATANDAŞLAR OLUŞTURUYOR

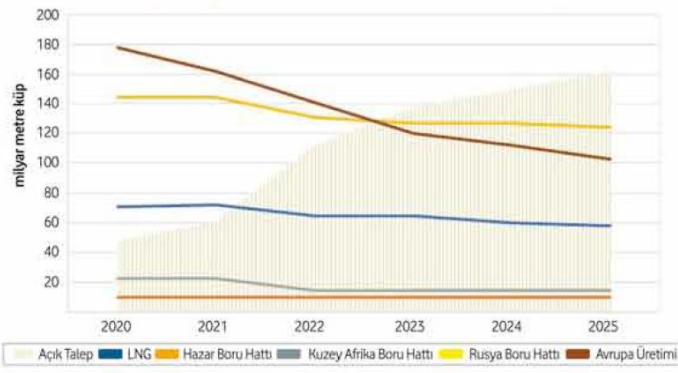
Uludağ Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi'nin (UEDAŞ) ve Limak Enerji Uludağ Elektrik Perakende Şirketi'nin de desteklediği 'Limak Enerji Engelsiz Müzik Korosu'nun, 20 üyesinden 7'sini engelli vatandaşlar oluşturuyor.

» Sayfa 22'nin Devamı

Harcadıkları rezervlerden fazlasını da ihraç etmektedirler. İran'ın üzerindeki ambargolar daha fazla pazar payı alabilmesine olanak sağlamaz iken, Rusya pazarına hükmetmeye devam etmektedir. Ayrıca pazar üstünlüğünü korumak adına da bir sürü strateji uygulamaktadır. En önemli stratejilerinden birisi de Doğu Akdeniz ve Kuzey Irak ve dahi Orta Doğu gazlarını kontrol etmektedir. Bunun için yaptıkları hepimizce malumdur.

2025 yılına doğru gidildikçe her ne kadar Avrupa'nın gaz ihtiyacının artmayacağı öngörülse de, halihazırda kontratlarının bitmesi ve üstüne üstlük kendi ürettiği gazın da önemli oranda azalması nedeni ile önemli arz boşluğu oluşacaktır. 2019 yılında Avrupa doğal gaz ihtiyacının yaklaşık 66 Bcm'lik kısmını LNG olarak, 28 Bcm'i Afrika'dan gelen boru hatları vasıtası ile, 146 Bcm'lik kısmını Rusya'dan ve

Şekil 5: Avrupa Birliği'nin 2020-2025 Yılları Arasındaki Açık Talep Miktarı

191 Bcm'lik kısmını ise Avrupa ülkeleri üretiminden karşılamıştır. Buna rağmen 2019 yılında 43 Bcm'lik arz eksikliği mevcuttur. 2020 yılına geldiğinden ise LNG kaynağından aldığı gazı 71 Bcm'e yükseltmesi ve ayrıca Hazar bölgesinden ekstra 10 Bcm tedarik

etmesi beklenmektedir (Şekil 5). Bunun yanında Kuzey Afrika'dan gelen gazda 5 Bcm'lik, Rusya'dan gelen gazda 2 Bcm'lik azalma ve Avrupa'nın kendi üretimde 13 Bcm'lik üretim düşüşü öngörülmektedir. Ayrıca 48 Bcm'lik de ihtiyacı açık kalacaktır (Şekil 5). 2025

geliştiğinde ise LNG olarak 58 Bcm, Hazar bölgesinden 10 Bcm, Kuzey Afrika'dan 15 Bcm, Rusya'dan 124 Bcm tedarik etmesi ve Avrupa'da ki toplam üretimin ise 103 Bcm olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir (Şekil 5). Azalan tedarik ve yerli üretimdeki düşüş nedeni ile de ihtiyacın karşılanabilmesi için ekstra 162 Bcm'lik gaz gereksinimi olacağı hesaplanmaktadır (Şekil 5). Düşünülmeye gereken soru şu: ne gibi adımlar atmalıyız ki, bu ilave kapasiteyi yakın bölgelerimiz olan Doğu Akdeniz ve Kuzey Irak gazlarından karşılanmasını sağlayıp, geçtiğimiz bir süre boyunca ağzımıza pelesenk olmuş ama günümüzde artık unutulmaya yüz tutmuş "merkez" (hub) olma hedefimizi gerçekleştirme yönünde önemli gelişme sağlayalım. Yoksa artık merkez olmak ve bölgesinde enerji konusunda da hakim konumunda olmak istemiyor muyuz?